

Plan de acțiune al

Strategiei de dezvoltare a turismului balnear

Draft

11.09.2020

CURPRINS

LISTĂ DE ABREVIERI

CAPITOLUL I - INTRODUCERE - REZUMATUL STRATEGIEI

- 1.1. Informații generale
- 1.2. Definirea problemei
- 1.3. Viziune și obiective

CAPITOLUL II - ACȚIUNI STRATEGICE PENTRU DEZVOLTAREA BALNEOTURISMULUI ÎN ROMÂNIA

CAPITOLUL III - REZULTATELE ACȚIUNILOR PROPUSE

CAPITOLUL IV- PLANIFICARE, RESPONSABILITĂȚI, SURSE DE FINANȚARE

CAPITOLUL V - IMPLEMENTAREA ȘI MONITORIZAREA STRATEGIEI

- 5.1. Implementare
- 5.2. Monitorizare
- 5.3. Indicatori de monitorizare pentru acțiunile propuse

ANEXĂ

LISTĂ DE ABREVIERI

AER - Asociația de Ecoturism din România

ANSBBR - Asociația Națională a Stațiunilor Balneare și Balneoclimatice din România

APL - autoritate publică locală

ARB - Asociația Română de Balneologie

MEEMA - Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri

MFE - Ministerul Fondurilor Europene

OAR - Ordinul Arhitecților din România

OMD - Organizație de Management al Destinației

OPTBR - Organizația Patronală a Turismului Balnear din România

PNDR¹ - Programul Național de Dezvoltare Rurală

POC¹ - Programul Operațional Competitivitate

POCA¹ - Programul Operațional Capacitate Administrativă

POCU¹ - Programul Operațional Capital Uman

POIM¹ - Programul Operațional Infrastructură Mare

POR¹ - Programul Operațional Regional

PUG - Plan Urbanistic General

---

¹ pentru perioada de programare 2021-2027, este vorba de programele de finanțare care le vor înlocui pe cele actuale

CAPITOLUL I - INTRODUCERE - REZUMATUL STRATEGIEI

1.1. Informații generale

Strategia de dezvoltare a turismului balnear

Strategia pentru dezvoltarea turismului balnear a fost aprobată prin HG nr. 571/2019. Conform acestui document, în termen de doi ani de la intrarea sa în vigoare trebuie elaborat planul de acțiune pentru implementarea obiectivelor propuse în strategie.

Documentul prezintă o serie de schimbări **propuneri / acțiuni** strategice pentru dezvoltarea și poziționarea turismului balnear din România, cu orientare pe turism balnear “verde” (legat cu ecoturismul), turism balnear / medical și turism anti-îmbătrânire.

Această strategie se concentrează pe punerea în aplicare a unui parteneriat inovator public-privat, având ca scop dezvoltarea unui cluster de turism dedicat sănătății și susținerea dezvoltării turismului medical prin înființarea unei organizații de management al destinației cu reprezentare națională, în vederea dezvoltării unor produse turistice complexe care combină oferte de ecoturism și turism de sănătate și pentru valorificarea *know-how*-ului românesc în domeniul tratamentelor antiîmbătrânire.

Descrierea resurselor balneoturistice din România

Beneficiind de o mare diversitate de resurse naturale balneare, majoritatea stațiunilor din țara noastră oferă soluții terapeutice pentru un spectru larg de afecțiuni. Aceste resurse au fost analizate și studiate în decursul timpului din punct de vedere **geologic**, mineralogic, fizico-chimic, microbiologic, **clinic** și farmacodinamic.

Balneologia sau mai complet, balneo-creno-climatologia este știința care se ocupă cu studierea factorilor fizici/chimici sanogeni naturali: apele minerale, lacurile și nămolurile, precum și gazele, terapeutice, ca și ansamblul elementelor fizico-chimice/ climatice ale litoralului marin și respectiv factorii sanogeni ai principalelor tipuri de bioclima (inclusiv microclimatul din saline și peșteri).

Clima reprezintă totalitatea factorilor fizici (cosmici, atmosferici, tereștrii și telurici) și biologici specifici unei regiuni, care acționează împreună asupra organismului uman.

Aclimatizarea constituie un complex de modificări funcționale prin care organismul transpus într-un climat nou răspunde adaptativ la solicitarea factorilor balneari. Ritmul și intensitatea modificărilor depind de specificitatea factorilor și de capacitatea de răspuns a organismului.

Balneo-creno-climato-terapia este componenta aplicativă a balneo-climatologiei, care are ca obiect utilizarea adecvată a factorilor sanogeni naturali în asistența medicală profilactică, terapeutică și de recuperare.

Cura balneară / balneo-climatică este o formă de asistență medicală care se aplică în stațiunile balneo-climatice pe perioade definite de timp în scop profilactic, terapeutic sau/și de recuperare și care utilizează în principal (dar nu exclusiv) factorii sanogeni naturali ai stațiunii, aplicați după o metodologie specifică.

Stațiunea balneară este localitatea / arealul care dispune de factori fizici/chimici sanogeni naturali (tradițional recunoscuți și științific dovediți ca eficienți terapeutic), de instalații adecvate pentru administrarea lor și care are organizarea ce permite acordarea asistenței medicale balneare și de recuperare, în principal, dar nu exclusiv sub formă de cure externe (balneatie) sau /și interne (crenoterapie) în condiții corespunzătoare.

Prin **stațiune climatică** se înțelege localitatea/arealul situata în zone cu factori climatici benefici și care are condiții pentru asigurarea menținerii și ameliorării sănătății sau și a capacității de muncă precum și de odihnă și reconfortare.

Prin **stațiune balneo-climatică** se înțelege localitatea/arealul care îndeplinește cumulativ ambele condiții din definițiile de mai sus.

Metodologia curelor este reprezentata de intervenții de stimulare sau inhibare neuro-endocrine reflexe specifice medicinei balneare, asociate cu metode de influențare a mecanismelor fiziopatologice ale bolii prin efectul vectorilor fizico-energetici, respectiv al ionilor (substanțelor) introduși in circuitele metabolice ale organismului și care genereaza efecte antiinflamatorii, vasomotorii, secretorii, trofice, de reglaj și reechilibrare neuro-endocrino-vegetativ, imuno-modulatorii și regenerative, loco-regionale sau extinse sistemic. În acest sens, se promovează medicalizarea sectorului terapeutic balnear ca "**health resort medicine**", care utilizeaza elemente specifice fiecărei stațiuni: balneoterapia, climatoterapia, hidrokinetoterapia în ape termo-minerale și crenoterapia în prevenirea, tratamentul și recuperarea patologiilor care afecteaza starea de sănătate și / sau capacitățile fizice, favorizând inclusiv capacitățile de interacție socială ale pacienților.

Oportunitatea afirmării internaționale a aspectului holistic al balneologiei românești se concretizează prin cuplarea sa la conceptul OMS "One health" lansat în 2018, care reprezintă o abordare multisectorială și transdisciplinară, locală, regională, globală în scopul obținerii unei stări optime de sănătate a populației recunoscând conexiunea dintre oameni, plante, animale și mediul comun pe care îl împart.

Un avantaj deosebit al stațiunilor balneare/balneo-climatice din România este reprezentat de prezența bazelor de tratament de recuperare având personal și echipamente, similar celor existente în secțiile de recuperare din spitale și care pot iniția și/sau continua recuperarea pacienților cu patologii (de regula subacute / cronice) prin mijloace specifice: hidrotermoterapie, electro-magneto-terapie, ultrasonoterapie, foto-/helio-/LASER-terapie, aerosoloterapie, masaj, kinetoterapie etc., ce completeaza tratamentul recuperator al afecțiunii principale cu cel al sechelelor și respectiv al deficitelor preexistente datorate bolilor cronice asociate.

Apele minerale

Dacă ne referim la apele minerale reci, spectrul acestora este destul de larg și comparabil cu ape minerale renumite de pe teritoriul Europei.

În grupa *apelor oligominerale* (cu o mineralizare totală sub 1 gram pe litru), se află în principal cele de la Călimănești-Căciulata, Băile Olănești sau Slănic Moldova. Ele sunt utilizate atât în cură internă, cât și externă, cu efecte terapeutice diverse: diuretice, anti-inflamatorii, anti-spastice, relaxante muscular.

Apele minerale alcaline și alcalino-terose (care conțin cel puțin 1 gram de săruri dizolvate pe litru) sunt valorificate, de pildă, la Bodoc, Malnaș, Slănic Moldova, Borsec, Covasna, Zizin, Sângeorgiu de Mureș, Vâlcele, Buziaș sau Lipova. Și în cazul lor, gama de afecțiuni tratabile este foarte largă: gastro-duodenale, afecțiuni ale ficatului, ale vezicii biliare, în stări alergice, dermatoze, tulburări în metabolismul calciului.

Apele minerale cloruro-sodice sau sărate sunt caracterizate îndeosebi prin prezența ionilor de natriu și clor, iar secundar și de alte elemente chimice. Cele mai renumite stațiuni, unde sunt valorificate aceste ape rezultate prin spălarea masivelor de sare, sunt concentrate în jurul lacurilor sărate de la Sovata, Cacica, Praid, Ocna Sibiului, Ocnele Mari, Ocna Mureș, Ocna Șugatag. Între apele sărate, în afara celor cloro-magneziene sau cloro-calcice, trebuie inclusă și apa Mării Negre, care deține o salinitate medie de 15-22 ‰. Și în aceste cazuri, afecțiunile tratabile se referă în primul rând la cura internă prin inhalatii, dar mai ales la cura externă dedicată terapiei afecțiunilor reumatismale, post-traumatice, neurologice, artrite, afecțiuni circulatorii, ginecologice.

În privința *apelor minerale carbogazoase*, care conțin cel puțin 1 gram de CO₂/litru, acestea formează alveole mofetice, larg dezvoltate în formațiunile geologice din vecinătatea unor foști vulcani. În România, au fost înregistrate peste 1.500 de localizări de acest gen în zona Maramureș, a Munților Căliman-Gurghiu, precum și în zona Vatra Dornei. Alte localizări sunt legate de Munții Apuseni (cea mai celebră locație este la Geoagiu Băi) și Câmpia de Vest (Tinca, Lipova, Buziaș etc.). Consecințe benefice sunt consemnate în tratarea afecțiunilor digestive, urologice, circulatorii, prin cură internă sau externă.

Cu un conținut de cel puțin un miligram de sulf titrabil/litru de apă, *apele minerale sulfuroase* sunt legate în principal de sulfații formațiunilor de gips din Carpații Orientali și Depresiunea Getică. În stațiuni precum Băile Govora, Călimănești-Căciulata, Băile Olănești, Băile Herculane, Pucioasa, Mangalia sau Săcelu, aceste ape sunt valorificate împreună cu unele având caracter mixt, acestea din urmă conținând și componente clorurat-sodice, carbo-gazoase, alcalin-calcice, magneziene etc. Efectele benefice din punct de vedere curativ se manifestă în terapia unor afecțiuni digestive, hepato-biliare, ale căilor respiratorii sau ale circulației cutanate.

În paleta diversă, ca și compoziție și efecte terapeutice, se află și *apele minerale sulfatate*, în general hipotone, remarcate pentru prezența anionului de sulfat. Acestea, la rândul lor, pot fi preponderent sodice sau magneziene. Valorificarea lor se face prin cura internă, grație efectului coleretic, colecisto-kinetic și purgativ, în numeroase baze de tratament balnear: Slănic Moldova, Sărata Monteoru, Vața de Jos, Amara, Ocna Șugatag, Bălțătești, Băile Govora, Călimănești-Căciulata.

O altă categorie specială o constituie *apele minerale feruginoase*, care conțin de regulă și dioxid de carbon (CO₂). Atunci când se dorește utilizarea apelor feruginoase acestea sunt mai întâi epurate de fier sau sunt îmbogățite artificial cu CO₂, pentru asigurarea stabilității fierului ca element chimic în apa minerală. Exemplele cele mai cunoscute de valorificare se află la Lipova, Buziaș, Valea Vinului, Băile Tușnad, Vâlcele, Homorod, Biborțeni etc. Apele feruginoase sunt utilizate în cura internă, prezentând efecte farmaco-dinamice pentru tratarea anemiilor secundare și în diverse convalescențe.

Apele minerale iodurate trebuie să conțină cel puțin 1 miligram de iod/litru de apă. Ele se găsesc în asociație cu apele clorurate-sodice, bicarbonate sau de tip sulfuros. Paleta curativă pe cale externă se referă la tratarea afecțiunilor reumatice, neurologice periferice, ginecologice, dermatologice. Apele iodurate de slabă concentrație sunt utilizate și în cura internă, cu acțiune asupra țesutului limfatic, glandei tiroide, ficatului sau metabolismului. Cure de acest gen se pot face la Olănești, Călimănești, Bazna, Govora, Sărata Monteoru, Bălțătești. Importanța lor este cu atât mai mare, cu cât în Europa există relativ puține astfel de izvoare, în special în Germania, Polonia, Italia și Slovacia.

~~*Apele minerale arsenicale se caracterizează prin 0,7 miligrame ioni arsen/litru de apă minerală. Sunt folosite doar în cura internă, cu miza unei reduceri a proceselor metabolice oxidative din organism, iar valorificarea lor se face în principal la Șaru Dornei și Covasna. (Nu mai sunt de actualitate în literatura de specialitate)*~~

~~*Apele minerale radioactive conțin cantități variabile de uraniu, actiniu sau thorium. Originea radioactivității apelor minerale și a gazelor mofetice cu conținut de radon este explicată prin interacțiunea apelor vadoase care se infiltrează prin porii și fisurile rocilor cu săruri radioactive solubile. Sunt indicate, în special, în tratarea afecțiunilor reumatice, neurologice periferice, dermatoze și tulburări endocrine. Principalele izvoare și sonde de exploatare se situează la Băile Herculane, Lipova, Felix, Sângeorz Băi, Borsec, Tușnad, Balványos, Slănic Moldova. (Nu mai sunt de actualitate în literatura de specialitate)*~~

Apele geotermale și termominerale din România sunt clasificate sistematic ca: termal-bicarbonate, bicarbonat-carbogazoase, bicarbonat-sulfurose, clorurate, clorurat-sulfuroase, sulfatate, având utilizări în cura externă și recomandări terapeutice numeroase. Exemple pe teritoriul României sunt: Băile Herculane, Felix, 1 Mai, Moneasa, Geoagiu Băi, Călan, Călimănești-Căciulata.

O categorie aparte o constituie numeroasele lacuri terapeutice din România care prezintă un interes terapeutic deosebit de important. Aceste lacuri sunt clasificate în: sărate, de liman sau de câmpie. Conform proprietăților terapeutice, cele mai importante din punct de vedere al eficacității și numărului de afecțiuni tratate sunt: Techirghiol, Amara, Lacul Sărat, Balta Albă, Ursu și complexul de lacuri de la Ocna Sibiului.

Nămolurile terapeutice

În România există o îndelungată tradiție a utilizării nămolurilor în scop curativ. În funcție de conținut, plasticitate și consistență, acestea au fost clasificate în: nămoluri sapropelice (Amara, Lacul Sărat, Balta Albă) - aflate pe fundul unor lacuri continentale, al limanurilor (Techirghiol) și al lacurilor sărate (Sovata, Ocna Sibiului); nămoluri minerale - formate prin sedimentarea sărurilor carbogazoase, calcice, feruginoase, sulfuroase, sărate (Băile Govora, Geoagiu Băi, Turda, Sărata Monteoru, Săcelu, Bazna); nămoluri de turbă - care reprezintă depozite organogene, formate prin descompunerea resturilor vegetale pe fundul unor mlaștini, sub acțiunea microorganismelor (Poiana Stampei, Mangalia, Imeni-Covasna). Utilizarea lor se face în cură externă, prin împachetări, băi de nămol, ungeri locale, cele mai solicitate stațiuni fiind: Techirghiol, Bazna, Sovata, Amara, Ocna Sibiului, Vatra Dornei, Băile Govora.

Gazele terapeutice

Emanațiile de dioxid de carbon sunt cunoscute sub numele de „mofetă”, în compoziția căreia se întâlnește gazul radioactiv radon. Folosirea lor se face numai în cură externă, în tratarea afecțiunilor circulatorii periferice, hipertensiune arterială, afecțiuni ale sistemului nervos sau în afecțiuni reumatice. În acest sens, România este printre puținele țări europene care deține importante resurse de gaze terapeutice, valorificate în stațiunile din Carpații Orientali: Băile Tușnad, Covasna, Balványos, Borsec sau în Banat, la Buziaș. Până în prezent, dacă avem în vedere estimarea rezervelor, cantitatea utilizată în cură balneară prin amenajări specifice este încă modestă.

A doua categorie de gaze terapeutice sunt „solfatarele”, adică emanațiile naturale de hidroxid de sulf (H_2S), în amestec cu gaz carbonic și, uneori, cu radon, în grote speciale. Printre cele mai renumite sunt cele de la Turia - Peștera Pucioasa și Harghita (Băile Harghita și alte surse învecinate).

Salinele terapeutice

În această privință, există în țara noastră câteva spații subterane cu amenajări speciale renumite, unde climatul de salină este utilizat pentru tratarea afecțiunilor respiratorii, mai ales în astmul bronșic. Tratamentul balnear în saline se numește „salinoterapie” se practică în salinele de la Praid, Târgu Ocna, Ocnele Mari, Cacica, Slănic Prahova sau Turda, dar spațiile subterane ale salinelor respective nu dețin autorizație de funcționare oficială, eliberată de Ministerul Sănătății.

Litoralul Mării Negre

În cazul litoralului, există trei factori terapeutici naturali utilizați în scop terapeutic prin așa-numita „balneaj liberă”: masajul valurilor (talasoterapie), nisipul, valorificat prin psamoterapie **psano-terapie** (împachetările cu nisip sau mersul prin nisipul fierbinte - termoterapie), aerosolii marini. Aceștia sunt formați prin spargerea valurilor și evaporarea apei marine, iar tratamentul constă în inhalarea acestora pentru terapia afecțiunilor respiratorii.

La factorii naturali enumerați puteau contribui, de asemenea, prin varietatea lor, și factorii bio-climatici, cu o incidență și varietate deosebite. În mod practic, în diferite zone se regăsesc toate tipurile de factori bioclimatici principali din Europa: bio-climatul excitant de stepă și litoral maritim (pentru cura helio-marină); bio-climatul sedativ-indiferent recomandat persoanelor cu stări de surmenaj și pacienților care nu pot suporta stresul factorilor climatici; bio-climatul tonico-stimulent de munte (pentru îmbunătățirea activității cardio-circulatorii, respiratorii, echilibrarea sistemului nervos central, a metabolismului și pentru creșterea capacității imunologice). *Microclimatul salinelor și peșterilor* este favorabil în afecțiunile respiratorii cronice, obstructive.

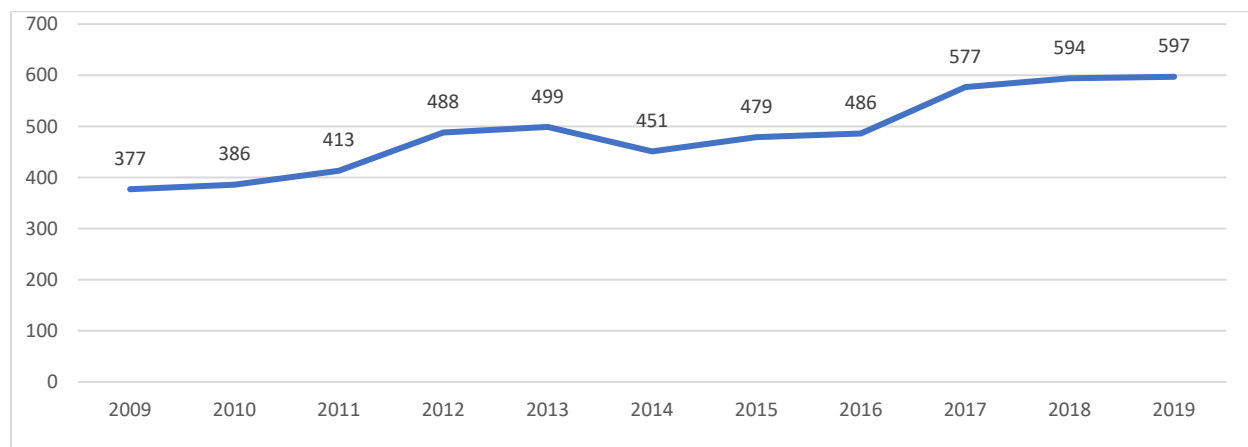

Valorificarea prin turism balnear a factorilor naturali de cură în România

Țara noastră se bucură de o tradiție îndelungată în valorificarea în scop terapeutic a factorilor naturali de cură, existând atestări în acest sens încă din vremea Imperiului Roman (ex. Băile Herculane, Geoagiu Băi - Germisara, Călan).

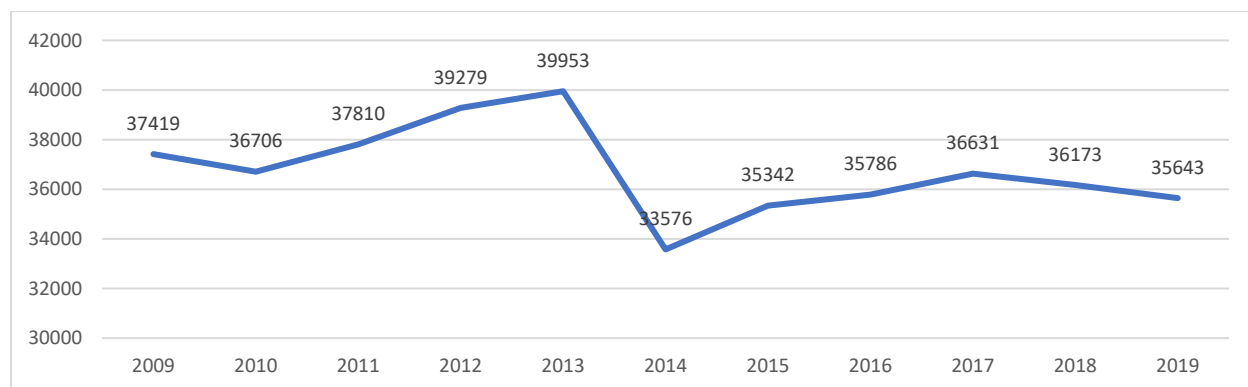
În prezent, sunt identificate peste 160 de localități care dețin factori naturali terapeutici, destul de echilibrat răspândite în toată țara. O parte dintre acestea au fost declarate stațiuni turistice de interes național sau local sau stațiuni balneare și balneoclimatice. Stațiunile balneare atestate prin Hotărâre de Guvern (HG nr. 1016/2011) sunt Băile Herculane, Băile Govora, Techirghiol și Amara, iar ca stațiuni balneoclimatice au fost atestate până în prezent 33 de localități, cele mai reprezentative fiind: Băile Felix, Sovata, Băile Tușnad, Vatra Dornei, Mangalia, Călimănești-Căciulata, Băile Olănești, Moneasa, Covasna, Eforie.

În privința capacității de cazare, potrivit Institutului Național de Statistică, în anul 2019 existau 597 unități de cazare înregistrate în stațiuni balneare, reprezentând 7,1% din numărul total de unități de cazare existente la nivel național. În cadrul acestor structuri sunt oferite 35.643 locuri de cazare, reprezentând 10,0% din totalul numărului de locuri înregistrate.

Graficul nr. 1 - Evoluția numărului de structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare în stațiunile balneare și balneoclimatice din România

Sursa: INS, baza de date Tempo-online (<http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>)

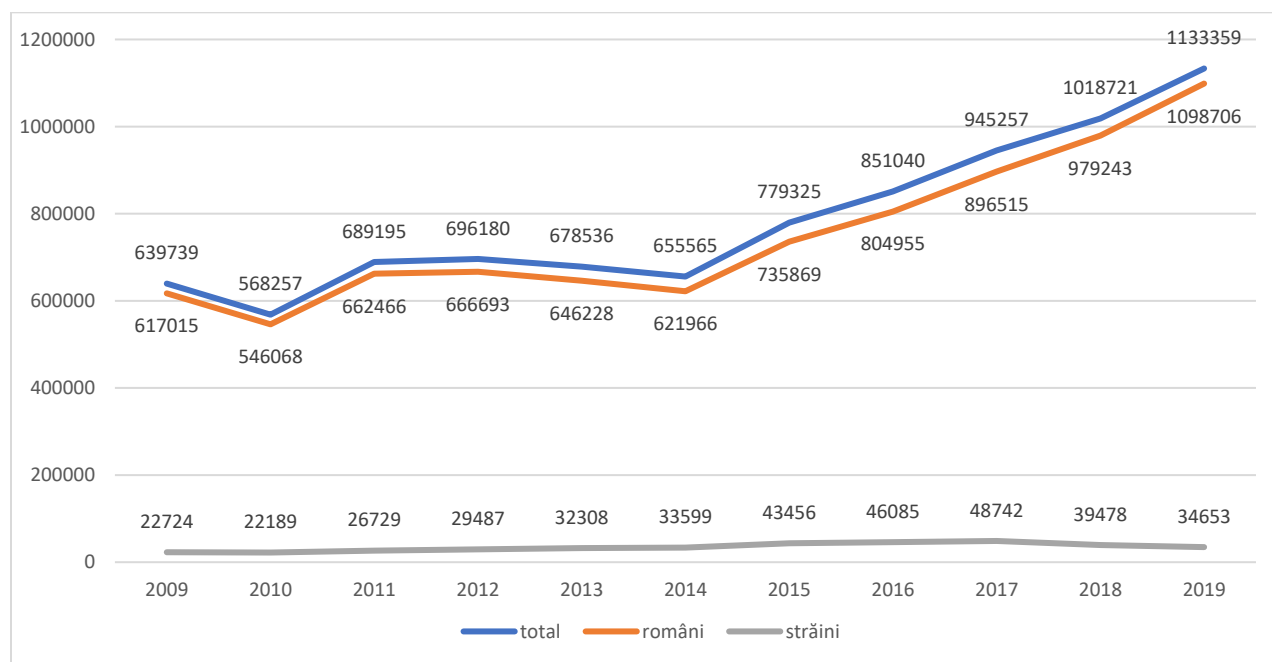
Graficul nr. 2 - Evoluția numărului de locuri în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare din stațiunile balneare și balneoclimatice din România

Sursa: INS, baza de date Tempo-online (<http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>)

În ultimii ani se constată o creștere constantă a numărului de noi structuri de cazare în stațiunile balneare și balneoclimatice din România (cu 58,4% mai multe structuri în anul 2019 comparativ cu anul 2009). În paralel s-a observat o evoluție oscilantă pe o tendință generală de ușor declin al numărului de locuri din structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare (cu 4,7% mai puține locuri de cazare în anul 2019 comparativ cu anul 2009). Acest lucru poate fi explicat prin apariția și dezvoltarea unor noi capacități de cazare de mici dimensiuni, tip pensiune. În același timp, chiar dacă au fost numeroase hoteluri existente care s-au bucurat de lucrări de renovare și reabilitare, totuși numărul de locuri al celor scoase din funcțiune este mai mare.

La nivelul anului 2019, numărul de turiști cazați în stațiunile balneare și balneoclimatice s-a ridicat la 1.133.359 persoane, reprezentând 8,5% din totalul turiștilor cazați în România.

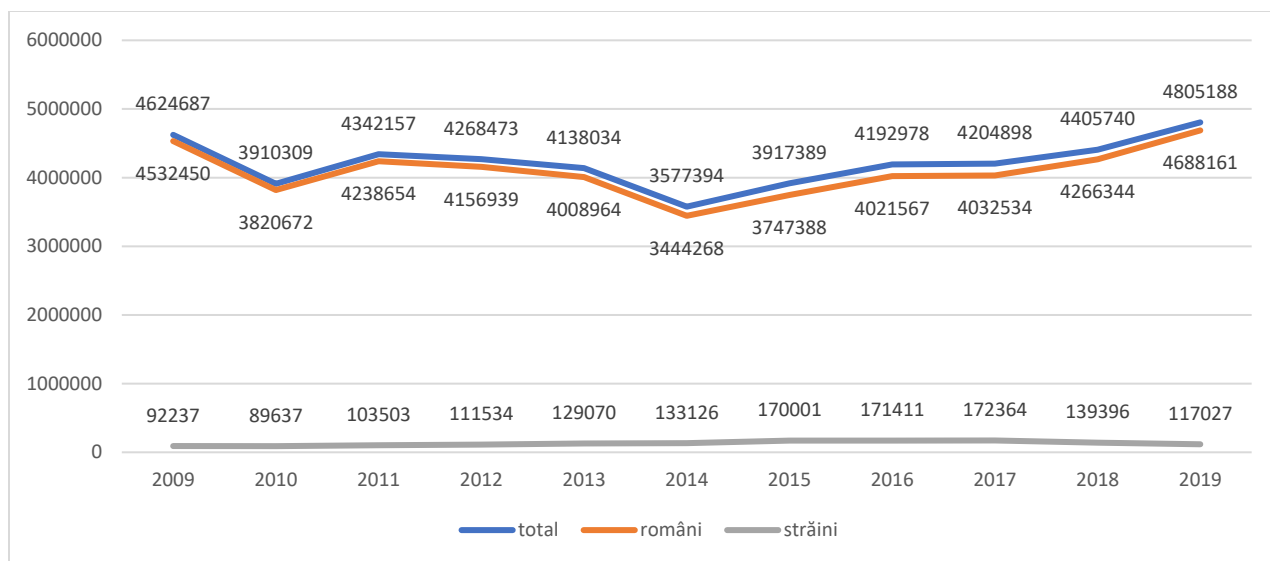
Numărul de turiști cazați în structurile de primire turistică din țara noastră a înregistrat o creștere importantă în ultimul deceniu (+77,2%). În aceeași perioadă, numărul turiștilor străini a înregistrat o creștere cu doar 52,5%, iar ponderea acestora în total s-a redus de la 3,6% la doar 1,3%

Graficul nr. 3 - Evoluția numărului de sosiri de turiști în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare din stațiunile balneare și balneoclimatice din România

Sursa: INS, baza de date Tempo-online (<http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>)

În ultimul an analizat, stațiunile balneare și balneoclimatice însumează 4.805.188 înnoptări, reprezentând 16,0% din totalul înnoptărilor înregistrate în țara noastră.

Graficul nr. 4 - Evoluția numărului de înnopțări de turiști în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare din stațiunile balneare și balneoclimatice din România

Sursa: INS, baza de date Tempo-online (<http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>)

În acest caz, în ultimul deceniu, tendința a fost una oscilantă (+3,9% în anul 2019 comparativ cu anul 2009), intrând totuși pe un trend pozitiv în perioada 2014-2019 (+39,5%). În ciuda creșterii constante a numărului de înnopțări în ultimii 4-5 ani, înnopțările turiștilor străini au înregistrat o tendință negativă (cu 31,2% mai puține înnopțări în anul 2019 comparativ cu anul 2015). Ponderea acestora reprezintă doar 2,2% din numărul total de înnopțări ale turiștilor în stațiunile balneare și balneoclimatice din România.

Este evident, din aceste statistici, că turismul balnear, principala formă de turism social, este alimentat aproape exclusiv de cererea internă.

Clienții români ai stațiunilor balneare și balneoclimatice, sunt în general, persoane în vârstă, pensionari, care se deplasează din motive medicale și beneficiază uneori de bilete de tratament balnear, subvenționate de stat (pe lângă tratament, sunt incluse cazare și masă).

În anul 2019, prin intermediul sistemului public de pensii au fost subvenționate 189.063 bilete de tratament, generând circa 2,8 milioane înnopțări în stațiuni balneare și balneoclimatice. Astfel, sistemul de bilete cu finanțare publică reprezintă 59% din numărul total al înnopțărilor și numai 16,7% din numărul total al turiștilor cazați în stațiunile balneare și balneoclimatice. Acest fapt demonstrează un nivel mare de dependență a turismului balnear din țara noastră de programul public de bilete de tratament, un număr mare de stațiuni și de operatori privați aleg să se bazeze pe acest mecanism de subvenționare.

Structurile de cazare din stațiunile balneare și balneoclimatice au un grad mediu de ocupare cu mult mai mare decât media națională (47,7%, față de 33,9%, în anul 2019). Pe de altă parte, datorită particularității sejurului în stațiunile balneare și balneoclimatice, durata medie a sejurului în unitățile turistice de aici este net superioară mediei naționale, 4,2 zile/turist, comparativ cu circa 2,2 zile/turist.

1.2. Definirea problemelor

Oferta balneară

Dependența de sistemul public de asigurări sociale, a făcut ca veniturile obținute de hotelurile cu baze de tratament din stațiunile balneare și balneoclimatice să fie reduse, iar acest fapt a descurajat efectuarea de noi investiții în scopul renovării unităților de cazare și de modernizare a dotărilor. În prezent, o mare parte dintre aceste hoteluri nu respectă sau nu ajung la standardele de calitate necesare pentru atragerea de turiști străini sau turiști nesubvenționați din România.

Astfel, acest sistem a asigurat și continuă să asigure venituri anuale constante, dar mici, care nu pot asigura realizarea de investiții. În ultimii ani, odată cu scăderea volumului de bilete subvenționate sau a duratei tratamentului, acest model economic s-a confruntat cu presiuni suplimentare și este nevoie de o diversificare a ofertelor pentru atragerea unor noi segmente de clienți, și în special a turiștilor din străinătate.

Una dintre principalele probleme a stațiunilor balneare și balneoclimatice o constituie lipsa / numărul redus al posibilităților de agrement și de wellness, a unei infrastructuri care să asigure o petrecere plăcută a timpului după efectuarea procedurilor de tratament.

Resurse balneare

Numeroase resurse balneare din România sunt insuficient valorificate. Se estimează faptul că, datorită decalajului de abordare a cercetării științifice, dar și datorită accesului dificil la resursele de apă minerală, numai 10% din izvoare de ape minerale terapeutice sunt exploatate.²

Dacă în perioada 1960 - 1990 au fost realizate studii și cercetări complexe, au fost descoperite, studiate și exploatate noi surse valoroase de factori naturali de cură, fapt ce a permis punerea în valoare a extraordinarului potențial balnear din România, după Revoluție cercetarea științifică a înregistrat un declin semnificativ, care, coroborat cu lipsa investițiilor și politicile defectuoase au generat situația de azi a turismului balnear.³

Patrimoniul cultural

Așa cum s-a menționat anterior, valorificarea factorilor naturali de cură în scop terapeutic are o tradiție îndelungată pe teritoriul actual al României. Stațiuni balneare și balneoclimatice precum Băile Herculane (jud. Caraș Severin), Geoagiu Băi (jud. Hunedoara), Borsec (jud. Harghita), Ocna Sibiului (jud. Sibiu), Buziaș (jud. Timiș), Călimănești Căciulata (jud. Vâlcea), Techirghiol (jud. Constanța) etc. păstrează numeroase elemente de patrimoniu cultural-istoric de secol XIX- început de secol XX, iar în unele cazuri (Băile Herculane, Geoagiu Băi) chiar elemente din perioada daco-romană. Din păcate, în multe dintre aceste stațiuni, iar Băile Herculane este cel mai elocvent caz, clădirile monument istoric sunt într-un stadiu avansat de degradare. Lipsa resurselor financiare, lipsa de interes a autorităților publice locale, regimul juridic al clădirilor, cadrul legal al parteneriatelor publice - private greu de pus în aplicare, legislația permisivă, au fost câteva dintre cauzele pentru care au condus la acest rezultat.

---

² Asociația Română de Balneologie, Strategia ARB pentru dezvoltarea turismului balnear, 2019

³ idem

De asemenea, pe fondul profundelor transformări din ultimii 30 de ani, aspectul stațiunilor balneare și balneoclimatice din România a avut mult de suferit, în cea mai mare parte din cauza amenajării de construcții necontrolate, absenței legislației adecvate sau a neimplementării corecte a cadrului normativ, a capacității administrative limitate de redactare și aplicare a reglementărilor locale în domeniul construcțiilor.

Resurse umane

În privința resurselor umane, sunt probleme legate de acoperirea cu personal calificat și experimentat a celor mai multe dintre ocupațiile necesare unui complex balnear (atât personal medical pentru bazele de tratament, cât și personal specializat pentru activități turistice). În plus, la momentul modernizării bazei de tratament, apar probleme în legătură cu găsirea personalului pentru activități auxiliare, precum pentru întreținerea bazinelor de tip jacuzzi, pentru dezvoltarea zonei de spa (piscine acoperite și descoperite), pentru întreținerea echipamentelor de tip IT&C, pentru saloanele de cosmetică etc.

Pe de altă parte, la nivel de stațiune lipsesc managerii de destinație, persoane care să reprezinte puntea de legătură între sectorul public și sectorul privat, care să dezvolte oferte turistice proactive, complementare tratamentelor oferite de centrele balneare, să organizeze dezvoltarea coordonată a turismului balnear și a celui în natură (ecoturism).

Toate aceste probleme tind să se acutizeze în cazul stațiunilor mai mici, de interes local, care se confruntă cu handicapuri de ordin mai general, ca de exemplu: depopularea zonei, număr mic de specialiști cu studii superioare, număr mic de muncitori calificați în domeniile de vârf, populație îmbătrânită. În plus, administratorii acestor stațiuni se confruntă și cu atracția pe care o exercita localități mai îndepărtate, dar cu un potențial economic mai mare, asupra personalului mai tânăr. De asemenea, sezonalitatea turistică puternică din stațiunile balneare face dificilă păstrarea personalului format și performant într-un sector unde activitatea se limitează la câteva luni pe an.

Implementarea Directivei 2011/24/UE

Directiva 2011/24/UE privind aplicarea drepturilor pacienților în cadrul asistenței medicale transfrontaliere vizează facilitarea accesului transfrontalier la îngrijiri medicale sigure și de înaltă calitate și promovează cooperarea în domeniul sanitar între statele membre ale Uniunii Europene. Acest lucru oferă numeroase oportunități pentru sectorul balnear din România.

Din păcate această oportunitate nu a fost corect valorificată până în prezent. În mare parte acest lucru s-a întâmplat datorită dificultăților de informare și datorită birocrăției cu care se confruntă potențialii beneficiari, dar și datorită absenței dotărilor acreditate.

Turiștii UE care pot beneficia de această directivă sunt complet responsabili de gestionarea administrativă a tratamentului balnear de care beneficiază în străinătate și se confruntă cu dificultăți din punctul de vedere al decontărilor în timpul șederii în România.

Acreditarea este esențială în acest sector, atât pentru turiștii care călătoresc pe cont propriu, și care caută în principal tratamente și servicii medicale prin intermediul internetului, cât și pentru societăți de asigurare pentru care siguranța pacienților reprezintă o prioritate. În

asemenea situații, este important să se obțină confirmarea calității și siguranței serviciilor de la un terț și/sau de la organisme independente recunoscute la nivel internațional.

Pandemia COVID 19

La momentul în care este scris acces Plan de acțiune (anul 2020), întreaga planetă se confruntă cu pandemia provocată de virusul SARS-CoV-2. Aceste circumstanțe deosebite vor influența, cel puțin pe termen scurt, activitatea turistică internațională în majoritatea statelor lumii, lăsând urme adânci asupra obiceiurilor de călătorie pentru perioada următoare.

Din păcate, alături de turismul de afaceri, turismul balnear este printre cele mai afectate forme de turism datorită restricțiilor impuse. Închiderea bazelor de tratament balnear, a centrelor spa și a piscinelor interioare a afectat considerabil acest sector și a redus drastic circulația turistică în stațiunile balneare și balneoclimatice în ultimul an. Continuarea acestei situații ar putea contribui la o serie de falimente în cadrul operatorilor din industrie și la pierderea specialiștilor din domeniu.

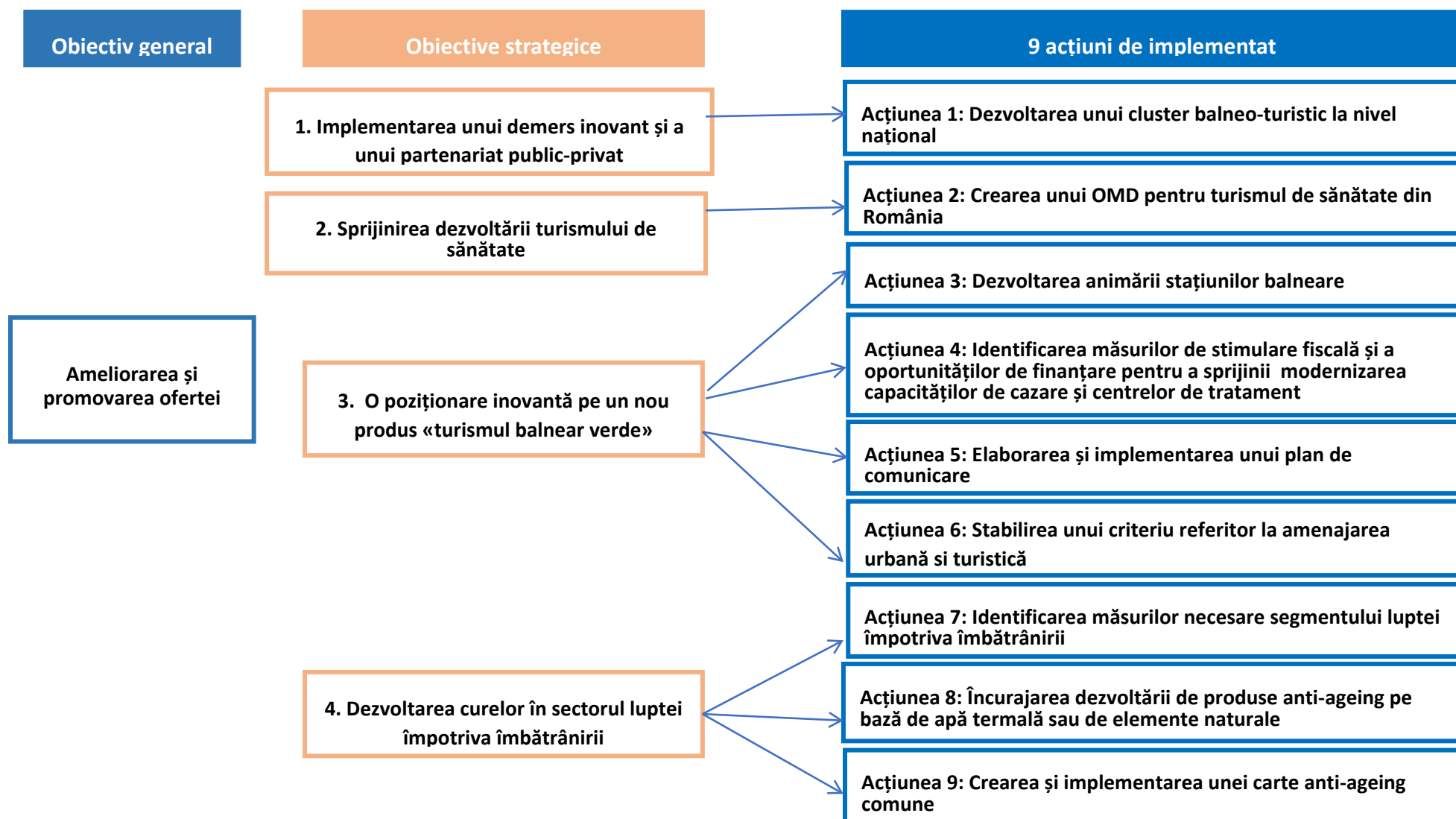
Repausul prelungit pe durata restricțiilor impuse de situația de urgență și în continuare, relativă limitarea de mișcare, instituită prin starea de alertă sanitară ce continuă și în prezent, consecutivă stării de urgență, **izolarea la domiciliu**, prin reducerea contactului cu natura, insuficiența sau absența activității fizice, modul de viață în spații închise, climatizate, generează sindromul de deconditionare caracterizat prin **deperformarea capacității funcționale** de termoreglare, inclusiv a anduranței generale, corelată cu reducerea capacității de apărare imunitară, repercursiunile cardio-vasculare, respiratorii, endocrino-metabolice și musculare (sindromul hipokinetic), ceea ce reprezintă un factor de risc în apariția multor boli.

Datorită modificărilor de compoziție a atmosferei citadine, în sensul poluării / acidifierii sale, rezultă o veritabilă patologie a marilor orașe exprimată în **infecții urbane**, cu efectul potențator al **densității populaționale** mari (**frecvente infecții respiratorii**), **intoxicații citadine** care antrenează crize de astm, în cartierele industrializate, în condiții de inversiuni termice și ceață, carență și tulburări în metabolismul mineral, ca rezultat al reducerii radiațiilor UV, fixatoare de calciu și fosfor, surmenaj și distonii nero-vegetative, manifestări psiho-patologice ale „inadaptaților la urbanizare”.

Pe de altă parte, **expunerea doar la Climatul de interior**, prin capacitățile sporite de climatizare oferite de facilități exogene, prin încălzire centrală, cu temperaturi uneori prea ridicate, uscăciunea aerului, microclimat uniform ce nu respectă variațiile climatice naturale și echilibrul pe care acestea îl antrenează duc la o complexare fizică și morală, efect al lipsei de variație (stimulare climatică) și sedentarism - un așa numit „sindrom de domesticăție” (Teodoreanu, 1984).

După acest episod pandemic, cu siguranță repercursiunile asupra stării de sănătate, inclusiv datorită repausului prelungit, vor trebui să își regăsească remediul prin programe de recuperare specifice, post-COVID și profilactice, propuse de specialiștii din domeniul balnear. Pentru turismul balnear, aceste programe ar reprezenta un suport major, nu doar pentru a reveni la starea anterioară, dar și pentru a se dezvolta.

1.3. Viziune și obiective

Sursa: H.G. nr. 571/2019 pentru aprobarea Strategiei pentru dezvoltarea turismului balnear

CAPITOLUL II - ACȚIUNI STRATEGICE PENTRU DEZVOLTAREA TURISMULUI BALNEAR

OBIECTIV STRATEGIC 1: IMPLEMENTAREA UNUI DEMERS INOVANT ȘI A UNUI PARTENERIAT PUBLIC PRIVAT

ACȚIUNEA 1: DEZVOLTAREA UNUI CLUSTER BALNEO-TURISTIC LA NIVEL NATIONAL

Conform definiției acceptate în cadrul *Strategiei pentru dezvoltarea turismului balnear*, aprobată prin H.G. nr. 571/2019, un cluster de turism de sănătate ar fi o inițiativă atât a actorilor publici, cât și a celor privați, care vor coordona, adapta sau crea politici conectate în scopul de a stimula dezvoltarea unei destinații atractive. Va răspunde unei cereri turistice cu o ofertă bazată pe avantajul competitiv natural al României în domeniul apelor termale. Cooperarea și consensul tuturor părților interesate le va permite să obțină beneficii financiare (mai multă frecvență, mutualizarea costurilor cu utilitățile, inovare, comunicare etc.), sociale (recunoașterea rezultatelor activității lor, ieșirea din izolare/creșterea notorietății) și în final va conduce la crearea unui brand atractiv și la generarea unei valori mai mari pentru clienți.

Clusterul balneoturistic național va fi lansat sub egida MEEMA și va avea rolul de a da o coerență generală demersului de dezvoltare durabilă a turismului balnear românesc și de creare a anumitor sinergii între această formă de turism și ecoturism. Această structură va reuni reprezentanți ai clusterelor din domeniul turismului și turismului balnear, dar și ai administrațiilor publice centrale și locale, ai sectorului privat (OPTBR, ARB, firme din domeniu), **reprezentanți ai stațiilor balneare**, mediului universitar și de cercetare.

Procesul de înființarea și organizarea activității Clusterului:

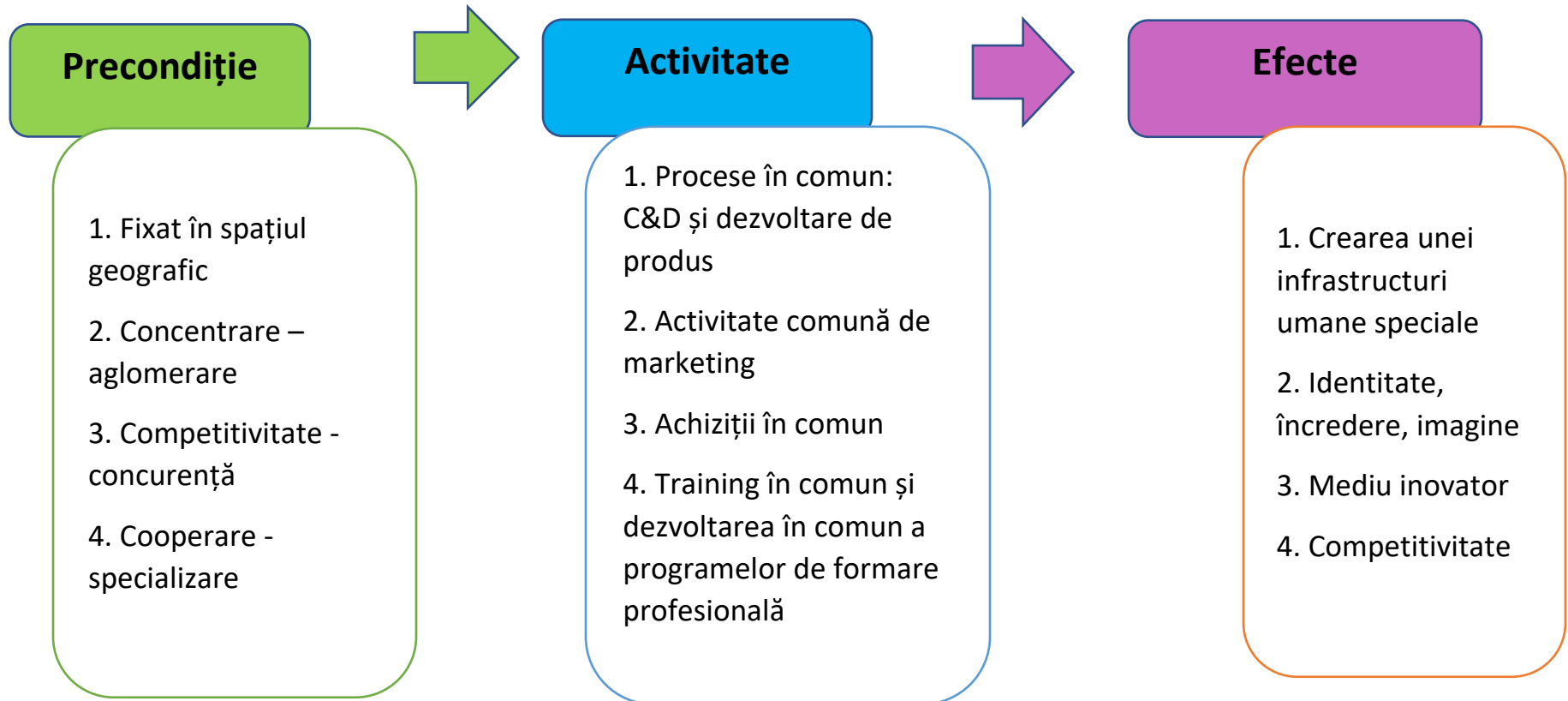
- Identificarea și activarea partenerilor;
- Realizare draft protocol/act constitutiv;
- Construirea echipei de management și a echipei operaționale;
- Întâlniri de lucru în vederea realizării statutului și strategiei;
- Realizare Statut și Strategie Cluster;
- Realizare și depunere documentație în vederea înființării;
- Acreditarea Clusterului.

Clusterul va fi implicat într-o serie de acțiuni, unele dintre ele vizând implementarea strategiei de turism balnear:

- coordonarea dezvoltării și promovării pe piața internațională a unor produse turistice balneare și de ecoturism integrate - în stațiuni situate în apropierea unor parcuri naturale/naționale sau a unor destinații de ecoturism (ex. Băile Tușnad, Vatra Dornei, Călimănești - Căciulata, Băile Felix);
- sprijinirea stațiilor balneare/balneoclimatice în vederea găsirii finanțărilor necesare și a partenerilor privați interesați de dezvoltarea unor produse turistice inovative (Acțiunea nr. 4);
- dezvoltarea de standarde urbanistice și de mediu pentru stațiunile balneare/balneoclimatice, în vederea valorificării superioare a patrimoniului cultural și natural al acestora (Acțiunea nr. 6);
- **propunerea unor programe de cercetare /dezvoltare a stațiilor balneare**

Sumar al procesului progresiv de construire a cluster-ului

Sursa: H.G. nr. 571/2019 pentru aprobarea Strategiei pentru dezvoltarea turismului balnear

OBIECTIV STRATEGIC 2: SPRIJINIREA DEZVOLTĂRII TURISMULUI DE SĂNĂTATE

ACȚIUNEA 2: CREAREA UNUI OMD PENTRU TURISMUL DE SĂNĂTATE DIN ROMÂNIA

Se are în vedere crearea unui OMD - asociație a actorilor publici și privați interesați de dezvoltarea turismului medical din România, și în special a componentei sale balneare.

Se dorește ca această entitate să fie un intermediar, un punct de contact comercial pe această piață, care să comunice și să negocieze cu actorii externi - punctele naționale de contact, casele de sănătate, ministerele, furnizorii privați etc.

O astfel de structură este necesară în contextul oferit de Directiva 2011/24/UE privind drepturile pacienților în cadrul asistenței medicale tranfrontaliere, pentru a face vizibilă oferta românească și pentru a ținti mai eficace clientela de pe piața europeană.

Conform legislației (OG 58/1998 cu modificările și completările ulterioare, dar și prin proiectul de Lege a Turismului), Organizația de Management al Destinației (OMD) este persoană juridică, care realizează politica de dezvoltare turistică, inclusiv politica de marketing a destinației turistice - în cazul nostru destinația turistică este România balneară.

OMD-ul se poate constitui ca asociație/fundație, în temeiul Ordonanței Guvernului 26/2000, cu modificările și completările ulterioare, între sectorul public (autorități publice locale din cadrul destinației - stațiuni balneare/balneoclimatice) și sectorul privat (membri din cadrul destinației turistice ai confederațiilor/federațiilor patronale reprezentative, cu activități în domeniul turismului; membri din cadrul destinației turistice ai organizațiilor patronale; angajatori din cadrul destinației turistice - OPTBR, ARB, structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare și tratament). În cadrul acestei asociații pot și ar fi bine să participe, în calitate de membru asociat, și alte părți interesate care pot aduce un aport semnificativ în dezvoltarea turismului (asociații profesionale, asociații de promovare, administratori de arii naturale protejate, mediul academic, institute de cercetare, școli de formare profesională în turism, camere de comerț și industrie etc.).

Înființarea și organizarea activității OMD-ului:

Etapizarea activităților de organizare a OMD-urilor și calendarul de implementare sunt prezentate în continuare:

- fondare și formare structură de conducere, asigurare sediu (maxim 6 luni);
- recrutare management executiv (maxim 6 luni de la constituire);
- propunere plan de activități, buget anual, propunere de finanțare, calendar de implementare (maxim 6 luni de la constituire);
- aprobare/amendare plan de activități, buget, organigramă de principiu (maxim 6 luni de la constituire);
- acreditare⁴ (maxim 2 luni de la depunerea documentației);
- aprobare/amendare plan de activități, buget, organigramă la nivel formal (AG) (maxim 6 luni de la constituire);
- recrutare aparat executiv (maxim 2 luni de la aprobarea bugetului);
- implementare plan de activități/management (anual);
- monitorizare și evaluare performanță plan (la finalizarea fiecărui an calendaristic);
- raportare (la finalizarea fiecărui an calendaristic).

⁴ conform normelor metodologice care se vor afla în vigoare la momentul respectiv (în prezent, sunt în dezbatere publică)

Acțiuni în care va fi implicat ulterior OMD-ul:

- realizarea politicii de marketing și comunicare a imaginii României ca destinație balneară (în parteneriat cu MEEMA și cu ceilalți membri din cadrul OMD-ului);
- comunicarea cu asiguratorii și cu Punctele Naționale de Contact de pe teritoriul statelor membre pentru a identifica potențialul comercial și a-l semnala furnizorilor și prestatorilor români - realizarea unui studiu în vederea identificării oportunităților;
- consultanță în vederea realizării unor produse turistice balneare inovative, în concordanță cu cererea europeană în domeniul serviciilor medicină balneară și cu bunele practici internaționale;
- crearea unor standarde de calitate pentru serviciile turistice balneare din România, adaptate cerințelor pieței externe, pentru a fi validate de casele de asigurări din străinătate (în colaborare cu Autoritatea Națională de Management al Calității în Sănătate, Punctul Național de Contact);
- oferirea de informații clienților potențiali străini (pacienți și asiguratorii) cu privire la standardele de calitate ale serviciilor turistice de sănătate (inclusiv balneare) din România, despre legislația care se aplică pentru certificarea și acreditarea serviciilor și furnizorilor acestor - realizarea unui ghid/broșuri (în colaborare cu Autoritatea Națională de Management al Calității în Sănătate);
- coordonarea unui Punct Național de Informare pentru Furnizorii de Servicii Turistice de Sănătate, o sursă de informare atât pentru pacienții interni, cât și pentru cei externi.
- realizarea de analize, rapoarte și studii relevante și punerea la dispoziția factorilor interesați;
- coordonarea actorilor interesați din sectorul public și privat din domeniul turismului balnear românesc, în vederea aducerii pe piața turistică internă și externă a unei oferte turistice competitive;
- sprijin pentru formarea resurselor umane din turismul balnear și monitorizarea standardelor de calitate pentru acestea.
- Acest OMD ar putea prelua un rol major, devenind un centru de tip RENAR pentru acreditarea bazelor de tratament, pentru a conferi un nivel înalt de încredere și pentru a răspunde necesităților de evaluare calitativă a acestora, după modelul ESPA.
- Funcționarea pe departamente ar putea să răspundă diferitelor nevoi structurale și programatice specifice turismului balnear;
- OMD-ul creat ar putea prelua sarcina de administrator al unei AXE de finanțare dedicată Stațiunilor Balneare care să vizeze ca scop dezvoltarea acestora, investiții adecvate, echipamente moderne, fundamentarea utilizării factorilor naturali de cură prin cercetare științifică;
- Rebranduirea balneo-turismului românesc cu elemente de fundamentare generate de cercetarea științifică, integrând un know-how biomedical modern și ținând totodată creșterea atractivității și respectiv a competitivității sale economice; Promovarea României ca destinație de balneo-turism la manifestări interne și internaționale, workshopuri, congrese, seminarii, forumuri etc.
- Elaborarea unor norme și proceduri specifice, pentru a susține siguranța epidemiologică a utilizării factorilor naturali sanogeni;
- Promovarea în context socio-economico-politic a conceptului România Balneară pentru dezvoltarea balneo-turismului, mai ales în conexiune cu conceptul de Healthy-Ageing, pentru care România este bine-cunoscută pe plan internațional, mai ales prin brandul „ANA ASLAN”.
- Actualizare legislativă în domeniul turismului balnear

Rolurile pe care instituții le-ar putea juca în cadrul OMD-ului național pentru turismul de sănătate

<p>Punctul Național de Contact</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Input pentru crearea de materiale și campanii de promovare: identificarea piețelor țintă pe care serviciile medicale sau de sănătate românești sunt sau pot fi competitive, identificarea tipurilor de părți interesate ● Sprijin pentru intrarea în contact cu asiguratorii de pe teritoriul statelor membre și cu instituțiile implicate în sectorul medical de la nivelul UE
<p>Asociațiile și patronatele profesioniștilor/furnizorilor de servicii din sector</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Crearea de servicii specifice de turism în domeniul sănătății pentru care există resurse (naturale, umane, infrastructuri etc.) la nivel național ● Contactarea directă a asiguratorilor de pe teritoriul statelor membre sau a principalelor instituții din alte state membre cu atribuții în domeniul sanitar (medical-recuperatoriu, dar și preventiv)
<p>Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Elaborarea strategiei de promovare a produselor dezvoltate de furnizorii de servicii de sănătate: identificarea piețelor, a părților interesate, a cuplurilor produs-piață cu cel mai mare potențial în contextul competiției etc. ● Coordonarea efortului de promovare a noilor servicii medicale pe piețele selectate alături de furnizori de servicii medicale, de Punctul Național de Contact, Ministerul Sănătății și CNAS
<p>Ministerul Sănătății și/sau Casa Națională de Asigurări de Sănătate</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Input normativ: informații cu privire la necesarul pentru acreditare și certificare a serviciilor de sănătate, astfel încât acestea să poată fi accesate de persoane asigurate în alte State Membre și rambursate acestora de către proprii asiguratorii; informații cu privire la termenii și condițiile de rambursare a costurilor care rezultă din actele normative de la nivelul Statelor Membre sau asiguratorilor, informații cu privire la drepturile furnizorilor de a presta servicii sau orice restricții privind desfășurarea activității lor profesionale și la proceduri referitoare la plângeri și mecanisme pentru repararea daunelor, precum și opțiuni juridice și administrative disponibile pentru soluționarea litigiilor, inclusiv în cazul unui prejudiciu rezultat în urma asistenței medicale transfrontaliere

Sursa: H.G. nr. 571/2019 pentru aprobarea Strategiei pentru dezvoltarea turismului balnear

OBIECTIV STRATEGIC 3: O POZIȚIONARE INOVANTĂ PE UN NOU PRODUS: „TURISMUL BALNEAR VERDE”

ACȚIUNEA 3: DEZVOLTAREA ANIMĂRII ÎN STAȚIUNILE BALNEARE

Lipsa animației și a programelor turistice proactive, complementare tratamentelor balneare este una dintre principalele probleme cu care se confruntă stațiunile din România. În acest sens, este nevoie atât de dezvoltarea unor facilități de wellness și agrement balnear, cât și de personal format care să asigure animația în cadrul stațiunilor.

Principala sarcină a animatorului din cadrul stațiunilor este de a crea oferte wellness și proactive, complementare tratamentelor oferite de centrele balneare, respectiv de a crea activități recreative legate de patrimoniul cultural și natural din stațiunile balneare și de a dezvolta produse wellness preventive, precum cursuri de gătit sănătos, activități sportive sau de relaxare etc.

Se are în vedere ca animatorii să evolueze către adevărați manageri de destinație, formați conform unui standard ocupațional specific. Aceștia vor avea rolul de intermediar între autoritățile publice locale și sectorul privat, promovând și implementând la nivel local participarea la inițiative naționale lansate de MEEEMA, cum ar fi Clusterul Balneo-turistic, OMD de Turism Medical etc.

În vederea implementării acestei acțiuni sunt vizate următoarele trei sub-acțiuni:

3.1. Crearea Profilului Ocupațional și introducerea în COR a ocupației “animator stațiuni turistice”

3.2. Elaborarea și validarea Standardului Ocupațional, având în vedere și introducerea unor competențe specific animației din stațiunile balneare;

3.3. Organizarea de programe de instruire și cursuri de formare profesională, pe baza standardului realizat, pentru viitorii animatori din cadrul stațiunilor.

- crearea unui centru pilot pentru pregătirea animatorilor de stațiuni balneare, managerilor din domeniu, etc

ACȚIUNEA 4: IDENTIFICAREA MĂSURILOR DE STIMULARE FISCALĂ ȘI A OPORTUNITĂȚILOR DE FINANȚARE PENTRU A SPRIJINI MODERNIZAREA CAPACITĂȚILOR DE CAZARE ȘI A CENTRELOR DE TRATAMENT

4.1. Operaționalizarea unor măsuri de stimulare fiscală pentru sprijinirea turismului balnear

4.1.1. Menținerea facilităților actuale (TVA 5% și sistemul voucherelor de vacanță);

4.1.2. Introducerea sistemului Voucherelor de sănătate

Se are în vedere crearea cadrului legal pentru introducerea voucherelor de sănătate (de tratament balnear).

Acest sistem ar înlocui sistemul actual de bilete de tratament. Prin acest proces s-ar reduce procedurile administrative cu organizarea licitației și ar elimina timpii morți (aproape jumătate de an) în care majoritatea hotelurilor cu baze de tratament sunt închise. Sistemul ar fi asemănător voucherelor de vacanță. Beneficiarii acestora (pensionari, persoane cu dizabilități), ar putea face rezervare în orice stațiune, cu profilul afecțiunii lor, pe baza recomandării medicului de familie, timp de un an de la primirea voucherelor.

Aceste vouchere vor fi folosite pentru achiziționarea de pachete turistice care includ tratament balnear (minim 20% din valoare), cazare și masă, **valabile doar în Stațiuni Balneare din România**. Voucherele de sănătate vor putea fi acceptate doar de societățile de tratament balnear, așa cum sunt definite de legislația în vigoare, care au contract cu unitățile emitente.

Valoarea voucherului de tratament poate fi stabilită prin ordin al președintelui Casei Naționale de Pensii Publice, iar măsura nu afectează bugetul, în condițiile în care voucherelor de tratament balnear vor fi acordate în limita sumelor prevăzute în bugetul asigurărilor sociale de stat.

4.1.3. Scutirea de la plata redevenței și a taxei de exploatare pentru utilizarea factorilor naturali terapeutici în tratamentul balnear

Se are în vedere modificarea Legii minelor 85/2003, în sensul scutirii de la plata redevenței miniere și a taxei de exploatare pentru apele terapeutice, apele termominerale, apele geotermale și gazele care le însoțesc, gazele necombustibile, nămolurile și turbele terapeutice folosite în tratament balnear.

4.2. Operaționalizarea unor linii în cadrul viitoarelor programe de finanțare în vederea susținerii turismului balnear

Se dorește dezvoltarea unor linii de finanțare, atât în cadrul programelor naționale, cât și în cadrul programelor cu finanțare europeană, care să susțină o bună parte din acțiunile existente în cadrul acestui plan.

4.2.1. Finanțarea activităților de conservare și protecție a surselor, de realizare și refacere a forajelor, de realizare a aducțiunilor;

4.2.2. Finanțarea unor facilități de tratament balnear (ex. centre balneare, mofete, saline etc.);

4.2.3. Înființarea unei linii de finanțare din fonduri europene, nerambursabile, cu cofinanțare redusă (maximum 25%), pentru construcția unor baze de tratament noi, pentru extinderea și reabilitarea bazelor de tratament existente, dotarea acestora cu instalații, aparatură și echipamente moderne și inovative pentru tratament balnear, din stațiuni turistice, stațiuni balneare, balneoclimatice sau climatice, atestate ca atare prin acte normative;

4.2.4. Înființarea unei linii de finanțare din fonduri europene, nerambursabile, cu cofinanțare redusă (maximum 10%), pentru construcția unor baze de tratament noi, în cadrul unor complexe balneare, amplasate în localități neatestate ca stațiuni, dar care

dețin factori naturali de cură dovediți prin analize și studii de specialitate, factori naturali pentru care există Licențe de exploatare aprobate prin acte normative;

4.2.5. Înființarea unei linii de finanțare din fonduri europene, nerambursabile sau de la bugetul național, cu cofinanțare redusă (maximum 10%), pentru realizarea de lucrări de exploatare pentru substanțe minerale cu calități terapeutice dovedite prin studii și analize de specialitate, în scopul obținerii Licenței de exploatare, în localități care nu au statut de “stațiune”, dar pentru care există premise geologice/hidrogeologice care susțin existența în cantități exploatabile de substanțe minerale terapeutice, amplasate în zone lipsite de factori și surse poluante; se urmărește astfel introducerea în circuitul balneoturistic a unor surse / foraje pentru care au fost făcute lucrări de explorare, în alte scopuri decât cele balneare / turistice (alimentare cu apă potabilă, petrol, gaze naturale etc.);

4.2.6. Finanțarea unor structuri de agrement în cadrul stațiunilor balneare și balneoclimatice, menite să contribuie la creșterea atractivității stațiunilor și la diversificarea posibilităților de petrecere a timpului liber (centre wellness, ștranduri termale, lacuri sărate amenajate, trasee de cură, promenadă, piste pentru bicicliști, amenajarea de săli de spectacole în aer liber, parcuri balneare etc.);

4.2.7. Finanțarea reabilitării clădirilor monument istoric/ansamblurilor protejate din cadrul stațiunilor balneare/balneoclimatice și introducerea acestora în circuitul turistic;

4.2.8. Finanțarea unor investiții pentru infrastructura generală și de agrement din cadrul stațiunilor balneare și balneoclimatice (ex. modernizare străzi, realizare parcări, trotuare/zonă pietonală, realizare piste de biciclete, realizare sistem de iluminat public, amenajarea spațiului verde, montare mobilier urban etc.);

4.2.9. Finanțarea funcționării OMD-ului balnear național și a OMD-urilor locale/regionale din care fac parte stațiunile balneare/balneoclimatice;

4.2.10. Finanțarea unor activități de perfecționare/specializare pe diverse proceduri balneare, a resurselor umane din domeniu (personal medical de specialitate în cadrul bazelor de tratament);

4.3. Realizarea unui ghid al facilităților fiscale și al surselor de finanțare

- ELABORAREA unui program de finanțare dedicat cercetării factorilor naturali terapeutici

X - Desemnarea unor categorii de Stațiuni Balneare dedicate:

- 1. Segmentului internațional: alegerea a 5-10 destinații de top pentru turismul balnear care să fie desemnate ca STAȚIUNI BALNEARE INTERNAȚIONALE, în care standardele de calitate să fie peste medie și care să reprezinte stațiuni emblemă pentru turismul balnear românesc;**
- 2. Segmentul stațiunilor cu potențial național de dezvoltare, care să răspundă unor criterii de calitate fixate pe un anumit palier - adaptate pieței libere**
- 3. Segmentul stațiunilor destinate turismului social, avantajate prin intermediul voucherelor de vacanța/de sănătate**

ACȚIUNEA 5: ELABORAREA ȘI IMPLEMENTAREA UNUI PLAN DE COMUNICARE

Produsul turistic balnear va fi integrat în cadrul campaniilor naționale de promovare a turismului. Vor fi promovate stațiunile balneare, dar și România ca destinație balneară, în vederea poziționării pe mai multe sectoare: medical, anti îmbătrânire, wellness, în sinergie cu ecoturismul etc.

Pentru punerea în practică a acțiunii se propun următoarele sub-acțiuni:

5.1. Realizarea unor cercetări/studii/sondaje, în vederea stabilirii clientelei țintă, a portofolului de produse oferit și a canalului de distribuție folosit pentru fiecare segment de clientelă

5.2. Realizarea planului de comunicare pentru produsul balnear românesc

5.3. Implementarea planului de comunicare, prin:

- realizarea unei secțiuni speciale în cadrul site-ului de promovare al MEEEMA dedicată turismului balnear/de sănătate;
- realizarea de campanii publicitare (tipărituri, filme documentare și de promovare, promovarea în publicații de specialitate de pe piețele țintă - presă feminină, presă dedicată seniorilor, promovare on-line);
- realizarea de campanii de relații publice (lobby, relații cu mass-media, evenimente speciale organizate pentru jurnaliști, influenceri, public de specialitate, congrese specifice, precum cele anti îmbătrânire, spa, termalism), în care să fie explicat conceptul și să cunoască destinațiile;
- realizarea unor study tour-uri cu tur-operatori naționali și internaționali;
- participarea la târguri și expoziții de turism și specializate pe turism de sănătate;
- identificarea și promovarea produsului balnear național prin intermediul unor "ambasadori" - sportivi, actori, muzicieni - care să prezinte virtuțile curative ale produselor naturale din România și produsele oferite.

Pentru o conștientizare activă a rolului turismului balnear pentru sănătate:

- dezvoltarea unui program de acțiuni de mediatizare la nivel internațional
- în mediul școlar dezvoltarea unor concursuri/olimpiade pe domeniul Balneologiei
- dezvoltarea unor programe de comunicare pentru medicii de familie
- lărgirea termenului de „Ambasadori ai turismului balnear” la nivelul reprezentanțelor din străinătate ale României

ACȚIUNEA 6: STABILIREA UNOR CRITERII REFERITOARE LA AMENAJAREA URBANĂ ȘI TURISTICĂ

Aspectul general al stațiunilor balneare/balneoclimatice a avut mult de suferit în ultimii ani. În acest sens, este nevoie de adoptarea unor opțiuni de amenajare care să fie în concordanță cu poziționarea acestor destinații - turism de sănătate. Amenajarea stațiunilor trebuie să se realizeze în concordanță cu așteptările segmentelor țintă de clientelă, în termeni de confort, siguranță și ambianță generală. Se are în vedere:

6.1. Constituirea în cadrul clusterului balneo-turistic a unui grup de lucru (comisie) pe urbanism

Grupul va fi format din arhitecți, peisagiști, firme specializate în amenajare urbană și reprezentanți ai administrației publice centrale și locale.

6.2. Realizarea unor ghiduri de amenajare urbană și turistică pentru diferite stațiuni balneare/balneoclimatice

Cu ajutorul/În cadrul grupului de lucru format va fi realizat un ghid de amenajare urbană și turistică, care va oferi un set de criterii pentru calitatea amenajărilor urbane și a facilităților turistice.

6.3. Întocmirea regulamentelor locale de urbanism și introducerea acestora în PUG-urile stațiunilor

OBIECTIV STRATEGIC 4: DEZVOLTAREA CURELOR ÎN SECTORUL LUPTEI ÎMPOTRIVA ÎMBĂTRÂNIRII

ACȚIUNEA 7: IDENTIFICAREA MĂSURILOR NECESARE SEGMENTULUI LUPTEI ÎMPOTRIVA ÎMBĂTRÂNIRII

7.1. Crearea unui grup de lucru anti îmbătrânire în cadrul Clusterului balneo-turistic

Acest grup de lucru va fi format din medici, paramedici, cercetători, operatori din turismul balnear, autorități publice locale etc. și va avea ca scop găsirea unor soluții pentru dezvoltarea segmentului anti-ageing din cadrul stațiunilor balneare și balneoclimatice.

7.2. Cercetări în vederea demonstrării efectelelor factorilor naturali terapeutici și posibilitatea folosirii acestora în dezvoltarea produselor anti îmbătrânire

Pentru determinarea valorii terapeutice a factorilor naturali, sunt necesare studii și cercetări complexe care să ofere fundamentul științific necesar exploatareii și valorificării acestora în turismul balnear: studii bioclimatice; analize fizico-chimice ale factorilor naturali terapeutici; analize microbiologice ale factorilor naturali terapeutici; cercetări famaco-dinamice; studii clinice asupra eficienței utilizării; studii avansate la nivel celular și molecular.

Realizarea unor astfel de studii/cercetări va îmbogăți fondul de cunoaștere cu privire la implicațiile factorilor terapeutici naturali asupra sănătății și vor aduce un plus de valoare produselor turistice balneare prin fundamentarea științifică.

Realizarea acestor studii/cercetări este posibilă printr-un program de cercetare adecvat, coordonat de OMD-ul creat la nivel național (Acțiunea 2)

7.3. Diseminarea cercetărilor realizate

Diseminarea rezultatelor cercetărilor științifice va fi asigurată promovarea calității factorilor terapeutici existenți la nivel național. Acest lucru va determina, pe de-o parte creșterea investițiilor publice și private în infrastructura pentru valorificarea acestor factori, iar pe de altă parte creșterea notorietății stațiunii/destinației și atragerea potențialilor turiști.

Se are în vedere publicarea de articole științifice (**Balneo and PRM Research journal**), publicarea de articole în reviste medicale, de sănătate/stil de viață, turistice destinate publicului larg, organizarea și participarea la conferințe, congrese naționale și internaționale de specialitate.

ACȚIUNEA 8: ÎNCURAJAREA DEZVOLTĂRII DE PRODUSE ANTI-AGEING PE BAZĂ DE APĂ TERMALĂ SAU DE ELEMENTE NATURALE

8.1. Crearea unor linii de produse anti îmbătrânire pe bază de apă termală???(acționează prin factorul termic, ceea ce nu permite reproducerea), apă minerală sau nămol terapeutic, sau alți factori naturali cu valențe terapeutice

Liniile de produse vor avea la bază resurse naturale locale cu notorietate și vor fi axate fie în jurul unei zone geografice sau a unei stațiuni (o gamă centrată pe un teritoriu circumscris cu specificitățile sale), fie va acoperi o paletă mai largă de afecțiuni și tratamente anti îmbătrânire, utilizând resursele și expertiza din mai multe stațiuni în aceeași linie de produse.

Realizarea acestor produse este posibilă printr-un program de cercetare adecvat, coordonat de OMD-ul creat la nivel național (Acțiunea 2)

8.2. Crearea unor linii de produse anti-ageing pe bază de plante medicinale

O astfel de linie va avea la bază tradiția și expertiza pe care țara noastră o are în domeniul utilizării plantelor medicinale în scop curativ. Aceste produse vor fi asociate în cadrul tratamentelor efectuate în cadrul stațiunilor balneare anti-ageing.

Realizarea acestor produse este posibilă printr-un program de cercetare adecvat, coordonat de OMD-ul creat la nivel național (Acțiunea 2)

ACȚIUNEA 9: CREAREA ȘI IMPLEMENTAREA UNEI CARTE ANTI-AGEING

Va reprezenta un instrument de comunicare pentru stațiunile și furnizorii de servicii balneare care doresc să se poziționeze pe nișa anti îmbătrânire.

Se are în vedere redactarea unui document formal, la care aceștia vor adera pe baza unor criterii și a unor obligații pe care și le vor asuma. Documentul va conține lista acțiunilor și modalităților de acțiune pentru dezvoltarea și punerea pe piață a produselor balneare anti îmbătrânire (calitate, respect față de mediu, adaptarea diferitelor terapii la poziționarea anti îmbătrânire etc.).

În acest fel, se va putea realiza o mobilizare a actorilor și profesioniștilor din sectorul balnear dintr-o anumită stațiune în jurul unui angajament ferm în favoarea noii poziționări, în vederea îndeplinirii unor anumite standarde de calitate și eficacitate a terapiilor anti îmbătrânire.

9.1. Realizarea cartei:

- concertarea actorilor cu privire la conținutul cartei;
- redactarea efectivă a documentului;
- prezentarea cartei rezultate (conținut, dar și obiective pentru dezvoltarea și promovarea ofertei anti îmbătrânire) tuturor actorilor din sectorul balnear.

9.2. Implementarea procesului

- stabilirea criteriilor și a procedurii de evaluare;
- stabilirea comitetului de evaluare și de monitorizare;
- operaționalizarea procesului de evaluare și de monitorizare periodică a respectării obligațiilor asumate de către semnatari.

9.3. Promovarea cartei și a semnatarilor acesteia

CAPITOLUL III - REZULTATELE ACȚIUNILOR PROPUSE

În urma implementării strategiei și a planului de acțiune aferent, se așteaptă să se obțină o serie de rezultate, structurate pe cele 4 teme de lucru și cele 9 acțiuni propuse:

Obiectiv strategic 1: Implementarea unui demers inovant și a unui parteneriat public privat

Acțiunea 1: Dezvoltarea unui cluster balneo-turistic la nivel național

În urma implementării acestei acțiuni va fi creat un cluster balneo-turistic cu reprezentare națională. Acesta va asigura cadrul de cooperare între factorii implicați în dezvoltarea turismului balnear și va avea un rol important în implementarea unor alte acțiuni din cadrul strategiei.

Obiectiv strategic 2: Sprijinirea dezvoltării turismului de sănătate

Acțiunea 2: Crearea unui OMD pentru turismul de sănătate din România

Rezultatul implementării acestei acțiuni îl va constitui operaționalizarea unui OMD pentru turismul de sănătate din România. Această entitate va reprezenta un intermediar, un punct de contact comercial în contextul oferit de Directiva 2011/24/UE, pentru a face vizibilă oferta românească și pentru a ținti mai eficient clientela de pe piața europeană.

Obiectiv strategic 3: O poziționare inovantă pe un nou produs: „turismul balnear verde”

Acțiunea 3: Dezvoltarea animării stațiunilor balneare

Implementarea acestei acțiuni va avea ca rezultat recunoașterea oficială a meseriei de animator stațiuni turistice și crearea unui corp al animatorilor (Profilul Ocupațional creat și introdus în COR; Standard Ocupațional creat; Programe/cursuri organizate; Animatori formați).

Acțiunea 4: Identificarea măsurilor de stimulare fiscală și a oportunităților de finanțare pentru a sprijini modernizarea capacităților de cazare și centrelor de tratament

Prin intermediul acestei acțiuni vor fi operaționalizate o serie de:

- măsuri de stimulare fiscală pentru sprijinirea turismului balnear;
- linii de finanțare din fonduri europene și naționale pentru acțiunile propuse în cadrul Planului de Acțiune.

Operaționalizarea măsurilor de stimulare fiscală va avea drept consecințe:

- o creștere a cererii interne pentru servicii de turism balnear pe baze competitive;
- o creștere a ofertei de structuri de tratament balnear.

În urma operaționalizării liniilor de finanțare, vor rezulta:

- noi surse de factori naturali terapeutici conservate și exploatate;
- noi facilități de de tratament balnear realizate;
- noi facilități de agrement și wellness realizate în cadrul stațiunilor balneare/balneoclimatice;
- o serie de clădiri monument istoric/ansambluri protejate situate în cadrul stațiunilor balneare reabilite și introduse în circuitul turistic;
- o serie de stațiuni balneare care beneficiază de infrastructură conexă de utilitate publică modernizată;
- OMD balnear național și OMD-uri locale/regionale funcționale;
- resurse umane (personal din turism și personal medical de specialitate din cadrul structurilor turistice, animatori stațiuni turistice etc.) pregătiți;

- noi cercetări de piață/cercetări care au în vedere demonstrarea efectelor factorilor naturali terapeutici realizate.

În plus, în vederea transparentizării facilităților fiscale și a surselor de finanțare operaționalizate, va fi creat un ghid al acestora.

Acțiunea 5: Elaborarea și implementarea unui plan de comunicare

Prin implementarea acestei acțiuni vor rezulta:

- o serie de cercetări/studii de piață realizate;
- un plan de comunicare realizat;
- un plan de comunicare implementat (secțiune în cadrul site-ului de promovare al MEEMA dedicată turismului balnear/de sănătate; campanie de **publicitate** (tipărituri, filme documentare și de promovare, promovarea în publicații de specialitate de pe piețele țintă, promovare on-line); campanie de relații publice, **study tour-uri** realizate cu tur-operatori naționali și internaționali; participări la târguri și expoziții de turism și specializate pe turism de sănătate etc.

Acțiunea 6: Stabilirea unui criteriu referitor la amenajarea urbană și turistică

Acțiunea va contribui la îmbunătățirea aspectului urbanistic și ambiental din stațiunile balneare/balneoclimatice din România. În acest sens, vor fi realizate:

- o serie de ghiduri de amenajare urbană și turistică pentru diferite stațiuni balneare/balneoclimatice;
- regulamente locale de urbanism și introducerea acestora în PUG-urile stațiilor.

Obiectiv strategic 4: Dezvoltarea curelor în sectorul luptei împotriva îmbătrânirii

Acțiunea 7: Identificarea măsurilor necesare segmentului luptei împotriva îmbătrânirii

În urma implementării acestei acțiuni vor rezulta noi studii/analize/cercetări realizate în vederea demonstrării calității factorilor naturali terapeutici și posibilității folosirii acestora în dezvoltarea produselor anti-ageing, dar și diseminarea acestora și creșterea notorietății resurselor balneare din România.

Acțiunea 8: Încurajarea dezvoltării de produse anti-aging pe bază de apă termală sau de elemente naturale

Implementarea acțiunii va contribui la creșterea vizibilității stațiilor balneare prin comercializarea pe scară largă a produselor anti-aging specifice acestora.

Crearea unor linii de produse anti-ageing pe bază de apă termală, apă minerală sau nămol terapeutic și a unor linii de produse anti-ageing pe bază de plante medicinale sunt rezultatele așteptate.

Acțiunea 9: Crearea și implementarea unei carte anti-aging comune

Implementarea acestei acțiuni va avea ca rezultat o mai bună poziționare a furnizorilor de produse turistice balneare și a stațiilor balneare și balneoclimatice pe nișa anti-ageing.

Existența unei carte redactate, la care să adere un număr mare de furnizori din domeniul turismului de sănătate, existența unui comitet de evaluare și monitorizare a cartei și o vizibilitate cât mai mare a acesteia și a semnatarilor săi sunt principalele rezultate așteptate.

CAPITOLUL IV- PLANIFICARE, RESPONSABILITĂȚI, SURSE DE FINANȚARE

<i>Obiectiv strategic / Acțiune</i>	<i>Perioadă</i>	<i>Responsabili</i>	<i>Posibile surse de finanțare</i>
<i>Obiectiv strategic 1: Implementarea unui demers inovant și a unui parteneriat public privat</i>			
Acțiunea 1: Dezvoltarea unui cluster balneo-turistic la nivel național	2021-2022	MEEMA (coordonator), asociații din turism Clustere existente, ARB , institute de cercetare, APL etc.	MEEMA, POC, MEC - programele naționale de cercetare
<i>Obiectiv strategic 2: Sprijinirea dezvoltării turismului de sănătate</i>			
Acțiunea 2: Crearea unui OMD pentru turismul de sănătate din România	2021-2022	MEEMA, cluster balneo-turistic, ARB , asociații din turism	POCA, POCU, contribuția membrilor
<i>Obiectiv strategic 3: O poziționare inovantă pe un nou produs: „turismul balnear verde”</i>			
Acțiunea 3: Dezvoltarea animării stațiunilor balneare			
3.1. Crearea Profilului Ocupațional și introducerea în COR a ocupației “animator stațiuni turistice”	2021-2022	OPTBR, ARB , MEEMA, OMD turism medical, cluster balneo-turistic, asociații din turism	POCU, POCA
3.2. Elaborarea și validarea Standardului Ocupațional, având în vedere și introducerea unor competențe specific animației din stațiunile balneare;	2021-2022		
3.3. Organizarea de programe de instruire și cursuri de formare profesională, pe baza standardului realizat, pentru viitorii animatori din cadrul stațiunilor.	2022-2029		
Acțiunea 4: Identificarea măsurilor de stimulare fiscală și a oportunităților de finanțare pentru a sprijini modernizarea capacităților de cazare și centrelor de tratament			
4.1. Operaționalizarea unor măsuri de stimulare fiscală pentru sprijinirea turismului balnear			
4.1.1. Menținerea facilităților actuale (TVA 5% și sistemul voucherelor de vacanță);	2021-2022	MEEMA	Bugetul statului
4.1.2. Introducerea sistemului Voucherelor de sănătate	2021-2022	MEEMA, CASS	Bugetul statului, Bugetul CASS, Ministerul Muncii

Obiectiv strategic / Acțiune	Perioadă	Responsabili	Posibile surse de finanțare
4.1.3. Scutirea de la plata redevenței și a taxei de exploatare pentru utilizarea factorilor naturali terapeutici în tratamentul balnear	2021-2022	MEEMA	
4.2. Operaționalizarea unor linii în cadrul viitoarelor programe de finanțare în vederea susținerii turismului balnear			
4.2.1. Finanțarea activităților de conservare și protecție a surselor, de realizare și refacere a forajelor, de realizare a aducțiunilor;	2021-2022	MEEMA, MFE, ADR ARB,	POR, MEEMA
4.2.2. Finanțarea unor facilități de tratament balnear;	2021-2022	MEEMA, MFE, ADR ARB,	POR, MEEMA
4.2.3. Finanțarea facilităților de wellness și agrement balnear în cadrul stațiunilor balneare și balneoclimatice;	2021-2022	MEEMA, MFE, ADR ARB,	POR, MEEMA
4.2.4. Finanțarea reabilitării clădirilor monument istoric/ansamblurilor protejate din cadrul stațiunilor balneare și introducerea acestora în circuitul turistic;	2021-2022	MEEMA, MFE, ADR	POR, Ministerul Culturii, MEEMA
4.2.5. Finanțarea de infrastructură conexă de utilitate publică din cadrul stațiunilor balneare;	2021-2022	MEEMA, MFE, ADR ARB,	POR, MDRAP, MEEMA
4.2.6. Finanțarea funcționării OMD-ului balnear național și a OMD-urilor locale/regionale din care fac parte stațiunile balneare/balneoclimatice;	2021-2022	MFE, MEEMA ARB,	?
4.2.7. Finanțarea unor activități de pregătire a resurselor umane din domeniu - personal din turism și personal medical de specialitate;	2021-2022	MFE, MEC ARB,	POCU, ERASMUS+
4.2.8. Finanțarea cercetărilor de piață și a cercetărilor care au în vedere demonstrarea efectelor factorilor naturali terapeutici.	2021-2022	MEC, ARB, MEEMA, MFE	programele de cercetare ale MEC, planul sectorial de cercetare al MEEMA, POCID
4.3. Realizarea unui ghid al facilităților fiscale și al surselor de finanțare	2021-2023	MEEMA, cluster balneo-turistic	POCA, MEEMA, MFE
Acțiunea 5: Elaborarea și implementarea unui plan de comunicare			
5.1. Realizarea unor cercetări/studii/sondaje, în vederea stabilirii clientelei țintă, a portofolului de produse oferit și a canalului de distribuție folosit pentru fiecare segment de clientelă	2021-2022	MEEMA (coord.), OMD, ARB, cluster balneo-turistic, asociațiile	MEEMA, fonduri europene
5.2. Realizarea planului de comunicare pentru produsul balnear românesc	2021-2022		

Obiectiv strategic / Acțiune	Perioadă	Responsabili	Posibile surse de finanțare
5.3. Implementarea planului de comunicare	2022-2029	naționale din turism (parteneri)	
Acțiunea 6: Stabilirea unui criteriu referitor la amenajarea urbană și turistică			
6.1. Constituirea în cadrul clusterului balneo-turistic a unui grup de lucru (comisie) pe urbanism	2022-2023	clusterul balneo-turistic, MEEMA, OAR, ARB , ANSBRR	
6.2. Realizarea unor ghiduri de amenajare urbană și turistică pentru diferite stațiuni balneare/balneoclimatice	2022-2029		
6.3. Întocmirea regulamentelor locale de urbanism și introducerea acestora în PUG-urile stațiilor	2022-2029		
Obiectiv strategic 4: Dezvoltarea curelor în sectorul luptei împotriva îmbătrânirii			
Acțiunea 7: Identificarea măsurilor necesare segmentului luptei împotriva îmbătrânirii			
7.1. Crearea unui grup de lucru anti-ageing în cadrul Clusterului balneo-turistic	2022-2023	clusterul balneo-turistic, MEEMA, ARB , institute de cercetare, centre de tratament, APL	MEEMA, programe de finanțare MEC
7.2. Cercetări în vederea demonstrării efectelor factorilor naturali terapeutici și posibilitatea folosirii acestora în dezvoltarea produselor anti-ageing	2022-2029		
7.3. Diseminarea cercetărilor realizate	2022-2029		
Acțiunea 8: Încurajarea dezvoltării de produse anti-aging pe bază de apă termală sau de elemente naturale			
8.1. Crearea unor linii de produse anti-ageing pe bază de apă termală, apă minerală sau nămol terapeutic	2021-2029	Clusterul balneo-turistic, ARB , Institute de cercetare, Universități, Companii farmaceutice, Centre de tratamente balneare	MEEMA, programe de finanțare MEC
8.2. Crearea unor linii de produse anti-ageing pe bază de plante medicinale	2021-2029		
Acțiunea 9: Crearea și implementarea unei carte anti-aging comune			

<i>Obiectiv strategic / Acțiune</i>	<i>Perioadă</i>	<i>Responsabili</i>	<i>Posibile surse de finanțare</i>
9.1. Realizarea cartei	2021-2022	Clusterul balneo-turistic (grup de lucru în cadrul clusterului), ARB,	MEEMA, POCA
9.2. Implementarea procesului	2022-2023		
9.3. Promovarea cartei și a semnatarilor acesteia	2022-2029		

CAPITOLUL V - IMPLEMENTAREA ȘI MONITORIZAREA STRATEGIEI

5.1. Implementare

Strategia de dezvoltare a turismului balnear și planul său de acțiune se axează pe autoritatea publică centrală competentă în sectorul turismului (Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri), ca instituție responsabilă cu implementarea majorității acțiunilor, **cu suportul celorlalți actori implicați în dezvoltarea turismului balnear, OPTBR, ARB**

...

5.2. Monitorizare

În cadrul procesului de monitorizare se va urmări îndeplinirea indicatorilor pentru acțiunile propuse în cadrul strategiei, vor fi identificate potențialele probleme în implementare și vor fi propuse acțiuni corective acolo unde este nevoie.

Evaluarea și monitorizarea strategiei va fi realizată de autoritatea publică centrală responsabilă cu dezvoltarea turismului (Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri), pe baza informațiilor primite periodic de la ceilalți factori implicați și se va face:

- anual;
- la finalul celor 10 ani.

Răspunsuri la aspectele monitorizate, soluții pentru implementarea cu succes a planului de acțiune al strategiei (inclusiv elaborarea unor planuri anuale de lucru), dar și sugestii pentru modificarea anumitor aspecte din cadrul strategiei, în funcție de necesitățile ce vor apărea pe parcurs, vor fi formulate în cadrul Clusterului balneo-turistic care va fi creat.

Suportul activității de monitorizare poate fi asigurat și prin implicarea **celorlalți actori interesați de dezvoltarea turismului balnear, OPTBR, ARB.**

5.3. Indicatori de monitorizare pentru acțiunile propuse

<i>Obiectiv strategic / Acțiune</i>	<i>Unitate de măsură</i>	<i>Indicator tip output</i>	<i>Indicator tip outcome</i>	<i>Sursa datelor</i>
Obiectiv strategic 1: Implementarea unui demers inovant și a unui parteneriat public privat				
Acțiunea 1: Dezvoltarea unui cluster balneo-turistic la nivel național	Da/Nu Număr	Cluster creat; Număr de membri.	Dezvoltarea și promovarea produselor de turism balnear și ecoturism pe piața internațională.	MEEMA
Obiectiv strategic 2: Sprijinirea dezvoltării turismului de sănătate				
Acțiunea 2: Crearea unui OMD pentru turismul de sănătate din România	Da/Nu	OMD creat	O vizibilitate și o comunicare mai bună a ofertei balneare românești în contextul Directivei 2011/24/UE.	MEEMA
Obiectiv strategic 3: O poziționare inovantă pe un nou produs: „turismul balnear verde”				
Acțiunea 3: Dezvoltarea animării stațiunilor balneare				
3.1. Crearea Profilului Ocupațional și introducerea în COR a ocupației “animator stațiuni turistice”	Da/Nu	Profilul Ocupațional creat și introdus în COR	Recunoașterea oficială a meseriei de animator stațiuni turistice; Existența personalului responsabil cu animația în cadrul stațiunilor.	MEEMA, OPTBR, ARB,
3.2. Elaborarea și validarea Standardului Ocupațional, având în vedere și introducerea unor competențe specific animației din stațiunile balneare	Da/Nu	Standard Ocupațional creat		MEEMA, OPTBR, ARB,
3.3. Organizarea de programe de instruire și cursuri de formare profesională, pe baza standardului realizat, pentru viitorii animatori din cadrul stațiunilor	Număr	Număr programe/cursuri organizate; Număr animatori formați; Stațiuni cu animatori formați.		Furnizori de formare profesională, OPTBR? ARB,
Acțiunea 4: Identificarea măsurilor de stimulare fiscală și a oportunităților de finanțare pentru a sprijini modernizarea capacităților de cazare și centrelor de tratament				
4.1. Operaționalizarea unor măsuri de stimulare fiscală pentru sprijinirea turismului balnear				

Obiectiv strategic / Acțiune	Unitate de măsură	Indicator tip output	Indicator tip outcome	Sursa datelor
4.1.1. Menținerea facilităților actuale (TVA 5% și sistemul voucherelor de vacanță);	DA/NU	Legislație menținută	...	MEEMA
4.1.2. Introducerea sistemului Voucherelor de sănătate	DA/NU	Legislație realizată	...	MEEMA, ARB
4.1.3. Scutirea de la plata redevenței și a taxei de exploatare pentru utilizarea factorilor naturali terapeutici în tratamentul balnear	DA/NU	Legislație revizuită	...	MEEMA, ARB
4.2. Operaționalizarea unor linii în cadrul viitoarelor programe de finanțare în vederea susținerii turismului balnear				
4.2.1. Finanțarea activităților de conservare și protecție a surselor, de realizare și refacere a forajelor, de realizare a aducțiunilor;	DA/NU Număr	Program/linie de finanțare operational(ă); Număr proiecte finanțate.	Resurse terapeutice valorificate	MEEMA, ADR, MFE, ARB
4.2.2. Finanțarea unor facilități de tratament balnear;	DA/NU Număr	Program/linie de finanțare operational(ă); Număr proiecte finanțate.	Facilități de tratament balnear moderne realizate; Turiști care beneficiază de facilitățile realizate.	MEEMA, ADR, MFE, ARB
4.2.3. Finanțarea facilităților de wellness și agrement balnear în cadrul stațiilor balneare și balneoclimatice;	DA/NU Număr	Program/linie de finanțare operational(ă); Număr proiecte finanțate.	Facilități de wellness și agrement balnear realizate; Turiști care beneficiază de facilitățile realizate.	MEEMA, ADR, MFE, ARB
4.2.4. Finanțarea reabilitării clădirilor monument istoric/ansamblurilor protejate din cadrul stațiilor balneare și introducerea acestora în circuitul turistic;	DA/NU Număr	Program/linie de finanțare operational(ă); Număr proiecte finanțate.	Clădiri monument istoric / ansambluri protejate reabilite; Turiști/vizitatori care beneficiază de facilitățile realizate.	MEEMA, ADR, MFE
4.2.5. Finanțarea de infrastructură conexă de utilitate publică din cadrul stațiilor balneare;	DA/NU Număr	Program/linie de finanțare operational(ă);	Stațiuni balneare care au beneficiat de finanțare;	MEEMA, ADR, MFE

Obiectiv strategic / Acțiune	Unitate de măsură	Indicator tip output	Indicator tip outcome	Sursa datelor
		Număr proiecte finanțate.	Turiști/vizitatori care beneficiază de facilitățile realizate.	
4.2.6. Finanțarea funcționării OMD-ului balnear național și a OMD-urilor locale/regionale din care fac parte stațiunile balneare/balneoclimatice;	DA/NU Număr	Program/linie de finanțare operational(ă); Număr proiecte finanțate.	OMD-uri funcționale; Turiști care beneficiază de serviciile oferite.	MFE, MEEMA, ARB
4.2.7. Finanțarea unor activități de pregătire a resurselor umane din domeniu - personal din turism și personal medical de specialitate;	DA/NU Număr	Program/linie de finanțare operational(ă); Număr proiecte finanțate.	Resurse umane pregătite	MFE, MEC, ARB
4.2.8. Finanțarea cercetărilor de piață și a cercetărilor care au în vedere demonstrarea efectelor factorilor naturali terapeutici.	DA/NU Număr	Program/linie de finanțare operational(ă); Număr proiecte finanțate.	Cercetări de piață / Studii cu privire la factorii naturali terapeutici; Decizii luate pe baza studiilor/cercetărilor.	MEC, MEEMA, MFE, ARB
4.3. Realizarea unui ghid al facilităților fiscale și al surselor de finanțare	Da/Nu	Ghid realizat	Transparentizarea facilităților fiscale și a surselor de finanțare din domeniu	MEEMA, ARB
Acțiunea 5: Elaborarea și implementarea unui plan de comunicare				
5.1. Realizarea unor cercetări/studii/sondaje, în vederea stabilirii clientelei țintă, a portofolului de produse oferit și a canalului de distribuție folosit pentru fiecare segment de clientelă	Număr	Număr cercetări /sondaje realizate	Cunoașterea piețelor țintă și calibrarea ofertei în concordanță cu caracteristicile acestor piețe	MEEMA, ARB
5.2. Realizarea planului de comunicare pentru produsul balnear românesc	Da/Nu	Plan de comunicare realizat	Promovarea proprietăților terapeutice ale resurselor balneare românești și formarea unei imagini pozitive pe piețele țintă	
5.3. Implementarea planului de comunicare	Da/Nu	Plan de comunicare implementat		

<i>Obiectiv strategic / Acțiune</i>	<i>Unitate de măsură</i>	<i>Indicator tip output</i>	<i>Indicator tip outcome</i>	<i>Sursa datelor</i>
			vis-a-vis de produsul balnear românesc; Influențarea comportamentului de cumpărare și consum.	
Acțiunea 6: Stabilirea unui criteriu referitor la amenajarea urbană și turistică				
6.1. Constituirea în cadrul clusterului balneo-turistic a unui grup de lucru (comisie) pe urbanism	Da/Nu	Grup de lucru funcțional	Îmbunătățirea aspectului urbanistic și ambiental din stațiunile balneare/ balneoclimatice	MEEMA, clusterului balneo-turistic
6.2. Realizarea unor ghiduri de amenajare urbană și turistică pentru diferite stațiuni balneare/balneoclimatice	Număr	Număr ghiduri realizare		
6.3. Întocmirea regulamentelor locale de urbanism și introducerea acestora în PUG-urile stațiunilor	Număr	Număr regulamente de urbanism realizate.		
Obiectiv strategic 4: Dezvoltarea curelor în sectorul luptei împotriva îmbătrânirii				
Acțiunea 7: Identificarea măsurilor necesare segmentului luptei împotriva îmbătrânirii				
7.1. Crearea unui grup de lucru anti-ageing în cadrul Clusterului balneo-turistic	Da/Nu	Grup de lucru funcțional	Notorietate crescută a factorilor naturali terapeurici folosiți în lupta împotriva îmbătrânirii	MEEMA, clusterului balneo-turistic
7.2. Cercetări în vederea demonstrării efectelelor factorilor naturali terapeurici și posibilitatea folosirii acestora în dezvoltarea produselor anti-ageing	Număr	Număr cercetări/ analize realizate și diseminate		
7.3. Diseminarea cercetărilor realizate	Număr	Număr articole publicate; Număr evenimente organizate; Număr participări la evenimente.		
Acțiunea 8: Încurajarea dezvoltării de produse anti-aging pe bază de apă termală sau de elemente naturale				
8.1. Crearea unor linii de produse anti-ageing pe bază de apă termală, apă minerală sau nămol terapeutic	Număr	Număr de noi linii de produse realizate	Vizibilitate crescută a stațiunilor balneare/ balneoclimatice prin comercializarea pe scară	ARB
8.2. Crearea unor linii de produse anti-ageing pe bază de plante medicinale	Număr	Număr de noi linii de produse realizate		

<i>Obiectiv strategic / Acțiune</i>	<i>Unitate de măsură</i>	<i>Indicator tip output</i>	<i>Indicator tip outcome</i>	<i>Sursa datelor</i>
			largă a produselor specifice; O gamă variată de produse anti-ageing.	
Acțiunea 9: Crearea și implementarea unei carte anti-aging comune				
9.1. Realizarea cartei	Da/Nu Număr	Cartă redactată; Număr de actori care au semnat carta.	Poziționarea furnizorilor de produse turistice balneare și a stațiilor balneare și balneoclimatice pe nișa anti-ageing; Produs turistic balnear cu calitate îmbunătățită.	MEEMA, ARB
9.2. Implementarea procesului	Da/Nu	Comitetul de evaluare și monitorizare a cartei (grupul de lucru specializat pe segmentul luptei împotriva îmbătrânirii din cadrul Clusterului)		
9.3. Promovarea cartei și a semnatărilor acesteia	Număr	Număr campanii promoționale.		